

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

B Ante R

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

vero male fidei possessorem esse dicim: qui nec rem suam possidet et eam sui non esse.

Bonitas capitur p virtute siue honestate atq iusticia. Cicero lib. offi. Cum enim fidem aliqui bonitatemq laudant. Huic cōtraria est a malo malicia. Sene. In hoc summa bonitas in illo extrema malitia. Frequētius tñ bonitas pro benignitate et quadā ingenij simplicitate ponit. Plyn. Bonitas ac simplicitas vrosis Malitia cōtrario p versutia. An malitiosum calidū ac versutū dicim. Licet. Virtutis cōtraria est vitiositas: sic em malo q malitiā appellare quā greci κακίαν appellant. Nam malitia certi cuiusdā viri nomē est: vitiositas omniū. Est et alia bonitas non ex industria sed ex natura. pueniē. Licet. Quē et bonitate nature multi assequunt. i. excellētia et dote nature. Huic similiter cōtraria malitia est Plyn. Quod mō celi modo terre malitia facit.

Bootes otis. vel bootēs ote. v. bootis oti. a boue deducim nomen: latine bubulcus celeste sydus quod arctophylax vocatur: et more bubulci plaustrū sequi videtur. Quidā. Arctophylax formā terga sequentis habet. Juuenalis. Frigida circumagunt pigri saraca boote. Habet quattuor stellas in dextra manu: quę non occidunt.

Boo boas et boo bois. vtroq modo dicitur a boum imigutu dici videtur. Var. Exeunt citi strepāt bount. Hinc reboas.

Boreas ventus aquilo: qui ab hyperboreis montibus flat. Unde et frigidus. De hoc in dictione aquilo. Dicitur boreas αὐτοῦ βοῶν καὶ πρῶν: quoniam vt violenti status est ita etiā sonori.

Bozysthenes penultima core. fluvius scythię finitrum omnium maximus cuius aque ad potandū sunt suavissimę et magnos pisces alunt nulla habentes ossa. Unde populi scythici bozisthenide dicit. Properci. Gloriam ab hibernis lara bozisthenidas Strophianus. Est etiam bozisthenes oppidū. Martianus. Nec procul fluvius lacus oppidum sub vno cuncta nomine. Bozisthenes quoq Infula eiusdē nominis esse fertur in ponto.

Bos generis cōmunis batiuum et ablatiuum plurales bobus per syncopeam facit: et more veterum bubus. Col. lib. ij. Nihil dubiū quin equis melius q bubus res cōficiatur. Hinc sunt adiectiva bouinus a. um. Cuius diminutiū est bouillus. Bucerus ra. rum. et Boarius a. um. In forum boarū vbi vendebantur boues. Deducitq bos a greco qd est βοῦς hoc autē αὐτοῦ βοῶν quod ē pasco: qd homines pascat leborib⁹ suis. Unde latine iuuenecos dixere q nō pascerent sed homines iuarent.

Bouilia dicuntur loca in quibus boues moriātur: sicut ouilia in quibus oues. Col. lib. ij. Moritis armentis duplicia bouilia sint: hiberna atq estiva. Eadem etiā bubilia dicuntur.

Bouille arū. oppidulū fuit in latio haud pcul ab urbe Roma via quę ariciā ducebat: vt inquit Alco. Nam ad bouillas interfectus est Lodiū aritia rediens. Dicitū bouille quasi bouis hille: qd vulnerata bos sua trahens intestina euenerit.

Bouillus a. um. idē est quod bouinus: licet sit dimini. Plyn. Bouille carnis iure facile curatur.

Bouino: artis. penul. cor. cōiutio: et quasi in aliquem mugio. In bouinatores dicitur: quos nūc derisor res dicimus: et bouinatio cōiutiū. Lucil. Die strigosus bouinatores ore improbus duro.

Bostar locus vbi boues stare consueverunt.

Bosporus penulti. cor. a bouis meabili transitu dicitur est ppter angustias freti vt Plyn. Solinusq docent quasi bouis transitus. Duo sunt autē bospori: alter iuxta byzantium qui thracicus dicitur ostiū ponti per

quod in propontide influit pontus. Hic bosporum Gale. Flaccus scribit dicit a thraeci Jouis in vae cam deformati. Sic em lib. iiii. agrauaticon. Alter in introitu meotidos paludis et per quem palus meotica in pontum desluit. De quo Quid. Bosporus et tanais supat scythię paludes. Hic etiā Cimmer⁹ bosporus dicitur a cimmeris populis qui eius partē frigidissimā incolunt. Quā qui terras frigid⁹ occupatas habitāt cimmerū appellantur: de hoc tractatur in dictione pponis. Inter bosporū thracium et cimerium vt Martianus scribit: iter patet milia quin / genta Bosporus tractus teste Pomponio: stadis quib⁹ Europā ab asia determinat. In bosporo cimerio erat Bosporus ciuitas bosporopolis dicta. βοῦσ καὶ πορὸν καὶ τὸ εὐχόμεναι. Ascen. Tot / tel. Bosporus scribit a βορο.

Bosta non ē altera ciuitas vt multi putant: sed idūca iuxta illud: Quis ē iste qui venit de edom tinctis vestibus de bostra.

Botrys: dici potest racem⁹ integer vūe qui et botryon Greci enim βοτρυῶν παραση βοῶλο παση ait Boscopolus et βοτρυῶνα vocant: Clurpatidē vocabulū Hiero. p racemis.

Botillus diminutiū: paruus botrus.

B Ante R

Brautebe a grecis dicuntur iudices spectaculorū qui victoribus in certamine exhibent premiū et coronas Qui vero pfectus est certaminis agonisthera dicit. Greci auctore Pbilostrato ludis olympicis decem iudices p̄ficere solebant. Sue. de Nero. Nec aliter certamina gymnica tota spectauerat: q brautebarū more in stadio humi assidē. Suidas. βραβηθῆσ διοκνησ κριθῆσ ορισθῆσ καὶ βραβειορ επι / ρκιδσ αμοιβῆσ.

Braeca a quibusdam accipiuntur vestes fluxę intonsę ac varij coloris quibus vrebantur frigidioris plagę gentes vt inquit Diod. lib. vj. Et a quibus braccata gallia vocata est quoniam galli vestes ferūt intōsas: et varij coloris. Braccis vlos fuisse Scythas docet Quid. scribens. Pellib⁹ et laris arcent mala frigora braccis. Et Pomp. Hella. Braccati sunt inquit totū corpus sarmate et nisi qua vident etiā ora vestiti. Sue. in Lela. Idem in curia galli braccas deposuerunt latum clauū sumperūt. Cor. Tacitus lib. viiij. sic ait: Dinatū cecinne municipia et colonię in superbiā trahēbant q versicolozū sagulo braccas barbarum tegmen indutus togatos alloqueretur. Hiero. tamē ad Fabiolā de veste sacerdotali p feminalibus accipit quibus pudibunda velant sicuti vulgariter appellari solēt: scribensq ipsaz braccarū formam et quos vsus in tegendo corpore braccę prestant exponit his verbis. Discamus primum communes sacerdotum vestes atq pontificum lineis feminalibus quę vsq ad genua et poplites veniunt: verecunda celantur: et superior pars sub umbilico vehementer astringitur: vt si quando expediti macrant victimas tauros et arietes trahunt: portantq onera et que in officio ministranda sunt etiā si lapsi fuerint: et femora reuelariūt non pateat quod opertum est. Unde et gradus altaris prohibentur fieri: ne inferior populi ascendētium verecūda conspiciat: vocaturq lingua hebreæ hoc genus vestimēti machinalle grece περισκελη a nostris feminalia vel femoralia brache vsq ad genua pertingētes: a chaldeis Saraballa. Sic Amb. libro. i. officio. Sacerdotes inquit veteri more braccas accipiebant: sicut ad inoylen dicitur est a dño. Et facies illi braccas lineas vt tegatur turpitudō pudoris a lumbis vsq ad femora et sic. Tocant etiā in noibus. Hā subligaria seu subligacula: cam

pestris: succinctoria et perigonata.
Brachii greci est $\beta\rho\alpha\chi\iota\omega\nu$ $\beta\rho\alpha\chi\omega\upsilon\delta\omicron$. Aliquando brachii totum membrum cum manu comprehendit. Cuiuslibet. v. Et euinctis atollit brachia palmis. Aliquando vocat ab humero ad cubitum. i. pars superior: quae armus dicitur. Nam armos humeros cum brachijs: sed non e contrario dicimus. A cubito vero usque ad vertebrae manus: lacertus nuncupatur. Quid. lib. i. me. Laudat digitos manusque brachiaque et nudos media parte lacertos. Dicit tamen brachium de mari de montibus et de arboribus. In brachijs magna vis consistit. Tamen apud antiquos ornari brachia armillis consueverunt ac si ipsa victoria peperissent. Et in sacris litteris brachium pro potentia usurpatum est ac fortitudine.
Brachialia brachiorum ornamenta et tegumenta: sicuti ventralia ventris: frontalia frontis: tibialia tibiari: et alia huiusmodi. Plyn. lib. xviii. Lais et salpe carum rabioforis molius et tertianas quartanasque febres aiunt leniri mstruo in lana arcticis nigri argento brachiali incluso.
Brachionister eris. dicitur potest armilla.
Brachiatas ta. rum. quod est ad brachioz modum factum: et ad vites precipue pertinet. Col. lib. vj. Alii capitatas vineas: alii brachiatas magis pbant quibus cordi est in brachia vitem componere.
Brachylogia breuiloquium per y chy.
Brachycatalecton breuis eliminatio versus: cui desunt in fine syllabe. Nam in eo ut perfectus sic deest integer pes. Et dicitur metrum brachycatalecticum.
Bracmane gymnosophiste et philosophi apud Indos fuerunt: ut Hierony. lib. ij. con. Iou. Quorum princeps Bargas nominabatur: eo tempore quo Apollonius thyanicus discendi visendiq; studio ad illos se contulerat.
Bractea et lamina inquit Laurentius Talla sic dixerunt quae lamina crassior est ex qua armamentura perficitur: et qua incensa olim homines torquebant. Et potest esse ferrea greca et argentea: electrea: aurichalcea: plumbica: aurea: lignea: cornea. siue ex alia materia. Plyn. lib. i. vj. Arozum comibus barbari septentrionales portat: et mox apud nos in laminas secta trahunt. Bractea tenuis magis est et sua sponte plicabilis que crepitat. Cuiuslibet libro. vj. Alice sic leni crepibat bractea vento. Bracteis inaurari simulachra solebant: sed vnguib; plerumq; auferebant.
Brax. An magis astuti de raia est cure minister bractea. Et seruus qui bractea de raia apud Sueto. damnatus est. Hiero. tamen ad Fabiolam ostendit bracteam et laminam idem esse cum inquit Auri lamina id est bractee mira tenuitate tenditur $\epsilon\zeta$ $\beta\rho\alpha\chi\epsilon\iota\upsilon$. i. et resonando.
Bracteola cum accetu in antepe. dimi. id est folliculum aurialium ve metalli.
Bractearius qui bracteas facit. Cuius ars bractearia et bracteatum quod bracteis regitur.
Branchie dicitur in piscibus finem ceruicem follium more hiantes partes quibus anhelitum reddere ac per vias recipere existimantur. Plyn. libro. ij. Branchie non sunt balenis nec delphinis. Hec duo genera situlilis spirant: que ad pulmonem pertinent: balenis a fronte: delphinis a dorso.
Brassica quasi preseca a presecando penulti. cor. Tulgo caulis dicitur quasi passica inquit Cato. Vel a presecando: quod ex eis scabo minutatim presecat. Cato. Et semine brassice veteri sato nasci aiunt rapa et contra erapozum brassicam. Cato brassicam tria facit genera. Una extensis folijs caule magno: altera crispifolio quam apianam vocat et Selinada. Tertiam minutis caulibus.
Branchos morbi generis: cum catbarro guttur et arteria

corripit ob id et arteria quae id vicium appellat.
Bravium premii significat: quod nomen quidam dicunt habere penul. pro. qm apud grecos per ei diph. scribatur $\beta\rho\alpha\beta\iota$ op grece
Breue dicitur quod opponit longo. A quo breuiter et breui aduerbia. Cic. Apio. Faciendum mihi putavi ut tuis litteris breui responderem. Sciendum est breuiem et breue mascul. et neu. genere latine dici in eo significato quo vulgus usurpat breuem apostolicum nominando. Lampid. Milites suos sic vbiq; scituit ut in cubiculo haberet breues et numerum et tempora militantium Flauius Topiscus in Aureliano. Breue nomen conseripit.
Brephotrophia latine paruulorum hospitalia: quibus infantes expositi aluntur $\beta\rho\epsilon\phi\omicron\omicron\sigma$ greco vocabulo infans nominat $\beta\rho\epsilon\phi\omicron\omicron$ educatio. De quibus in decretis. xviii. q. viii. $\beta\rho\epsilon\phi\omicron\omicron\sigma$ xci $\beta\rho\epsilon\phi\omicron$.
Breuiarium compendium summarium. Plyn. lib. xviii. Terribiliter pariter omnis culture breuiarium peragatur.
Bitareus celi et terre filius. Bitareos latine fortis.
Britannia per duplex n. insula: que nunc Anglia dicitur: et a Britone rege Britannia dicta cum plus Albion diceretur: ab albis montibus: qui ad eam nauigantibus primo apparuit. Hec ab ortu Germanico oceano ab occasu Ibernico alluitur: ab omni continente diuisa. ut Ptole. libro secundo. refert. Porrigitur in longum octingentis milibus passuum. In ea Sagates lapis qui ardet in aqua et oleo restinguit. Ibi Londinum oppidum nunc londra copia negotiatorum celebre. Inter Septentrionem et occidentem: ut celebres geographi tradunt quod sit in insula Britannia et Hybernia paulo minor: Britannia: ultra quas sunt quadraginta insule: Orcades appellat: modicis spatii inter se distincte. Apud Britannos longissimum dies. xvii. horarum dependitur: et estate lucide sunt noctes: auctore Plynio.
Britannus: Britannicus et Brito eiusdem significationis sunt. Ceteri. Et penit. toto diuisos orbe Britannos. Juena. Quantum delphinis balena britannica maior. Idem. Qua nec terribiles cimbri nec Britones vng. **Britennium**: decambulatorum marmorarium.
Byssa aa. foras expimo. Quia byssa dicitur est bacchus. Et byssam quam: tunc dicitur cum pedibus ad exprimendum vinum calcatur.
Bulsea vrbis Aonie a qua bacchus byssa cognominatus est: quod ibi coleretur. Quidam tamen bacchum byssa dicitur putant ab antiquo verbo $\beta\rho\upsilon\omega$ quod est scaturio: quoniam ex aluearibus mella: vel ex vuis multa exprime primus docuit. Alii byssa potius quam byssa volunt cognominatum a byssa pelle: qua in bello induebat. Nam apud Dioscor. lib. v. Bacchum in preliis pardalozum pellibus vnum constat. Byssa autem corium ac terguis significat.
Bromi bacchi cognominati $\omicron\tau\iota$ $\beta\rho\omicron\mu\omicron\sigma$ $\omicron\tau\iota$ $\beta\rho\omicron\mu\iota\eta$ $\tau\omicron\upsilon$ $\pi\epsilon\rho\omicron\sigma$ $\eta\eta\epsilon\upsilon\sigma\eta\theta\eta$ consumo. Nam vino moderate sumpto humores repelluntur. Vel dicitur a bronze tonitru: eo quod natus sit cum tonitru eius generis perempta.
Bronci (ut inquit Nonius) dicuntur qui producto ore et dentibus prominentibus sunt Lucil. in satyra. Broncus mouit lanium dente emimulo. Hic est Rhinoceros. Cato. de re. rust. ij. de canibus non buncos: sed brochos vocat. Duobus (inquit) dentibus dextra et sinistra paulo eminentius superioribus directis potius quam brochis. Hinc brochitas. Plyn. lib. ij. Senectus in equis et ceteris veterinis intelligitur dentium brochitas: superalium canitie.
Bronco celatorum magni et rotandi in ceruice inter caetera: et aspera arteria: quod modo caro hebet: modo humor aliq; icludit: inter d. etiam minut. ossibus pilis impleti.

Bucos a βουχος grece: qui βοωχω comedo: rodo: genus vermis volucris: diuersum a locustarū genere: sed nō dissimile herbas erodēs sine alis tamē
Buma dicitur q̄dū diminuitur dies: que finitur octa/uo kalendas Ianuar. quo fit in capricorno hyemale solstitiū: et ponitur quādoq; pro mense decēbri: q̄tq; pro hyeme. Circa lib. ij. De. Frigida sub terra tum/da que buma tegebat.
Bundusius ciuitas que a Plī. ponitur in tertia Italię regione a grecis cognita: portu nobilis ex quo transi/ tus est in greciam sic dicta q̄ melapio: in lingua bzun/ dulum cerui caput dicitur. Sic em̄ est ciuitas cum portu capiti ceruino persimilis: cū conua et caput et linguam habere videat. Greci βοατεροσ vocant. Et hac Pacuuius poeta ortum habuit.
Buuta dicitur sine sensu solida et tarda. Buuti autē a terra deductum est cui epitheron buuta: quasi obru/ ta. Horatius lib. carminum. Quo buuta tellus et va/ ga flumina.
Bucii Italię ppli vltimi Sicilia vsus: lucantis vicini dicit q̄t buui et obseci sint. fuerūt autē buui serui et pastores lucanorum qui inde aufugere et furtim in re/ gione conlederunt vbi Consentia est: que fuit eorū me/ tropolis. Quā regionem prius Autones habitauē/ rūt. Mi multo post tempore et ab Annibale et a Ro/ manis propter eorum perfidiam p̄ne delecti fuere si/ ne dignitate sine honore ad sterilia opera semp coa/ cti. Hęc regio vt aucto est Stra. lib. vj. Denotria quondam dicta fuit. Supra Consentiam est pando/ fia: vbi molosoꝝ rex Alexander trucidatus est. Est et Rbeꝝā ciuitas olim potentissima.

B Ante D

Bua puerum infantius potio est. Caro. Cum cibum ac/ portionem papas et buas vocent et matrem māmam et patrem tatam.
Bubalus pe. cor. generis communis sicut Chamelus. Unde s̄ta chamelus et s̄ta bubalus dicit: animal est simile boui: vel syluestris bos: colore niger q̄d est magna velocitate et magnitudine et bernia silua mit/ titur: vti inquit Plin. lib. xij. Hinc bubalinus bu/ balina bubalinum.
Bubulus a umpe. cor. a boue s̄t idem quod bouinus Unde lac bubulum: ex quo nomē est butyro. Impe/ riti bubuli inclinari putant a bubalo. Plinius: Stro machum exulceratum lactis asinini et bubuli potus reficit. Col. lib. vij. Describere bubula viua conue/ nit. Idem significat bouillus.
Bubile pe. prod. locus vbi boues morantur. Plau. in Persa. Deruo vt possim in bubile reuicere ne vagē/ tur. Col. lib. ij. Lata bubula esse oportebit pedes de/ cem: vel minime nouē. Idem dicit bouile.
Bubisqua pe. cor. bubulca: qui oues sequitur. Sido. ad Eutropius. Si relinquere inter buisquas rustica/ nos subulcosq; runcantes: tunc est tibi summa voto/ rum beatitudo.
Bubulcus: qui bobus arat: sive qui boues fundi arato/ rios pascat. Hinc bubulcico as penultima correpta bubulci officium facio. Plau. Decet me amare et te/ bubulicare. Aliquando bubulcus adiectiuū est a bo/ ue sicut bouillus. Plinius. Bouille carnis iure faci/ le curatur. Idem stomachus exulceratum lactis asi/ nini et bubulci potus reficit.
Buberis lud: quos veteres a bobus pecoreq; appella/ runt: qui et boalia boum gratia instituti.
Bubeci qui ludos celebrabāt.
Bubaltis ciuitas egypti: vbi vuentus quotannis age/ batur in honore dianę. Hinc bubaltica prefectura. Aegyptus enim diuidebat: vt in prefecturas oppido/ rum: quas nomos vocant. Bubaltis etiam dea que

colitur in egypto: que (vt ait Herodotus) apud gre/ cos Diana est.
Bubona boum dea: sicut pomona pomorum: et Del/ lona mellis dea est.
Bubo onis: generis masculini et feminini s̄m Dificia/ num. A bouis quoq; mugitu suis feralis debilis ad/ volandū in cauernis cōmorans. Qui. lib. viij. meta. Ignauus bubo dirū mortalibus omen. Cir. lib. iij. Solasq; culminibus ferali carmine bubo. Bubones etiā abscessus sunt circa inguē maxime: a quo et nomē vitio: nam et inguina ipsa greci bubones vocant vul/ go quoq; nostri collectiones et inflammationes eius partis inguinae appellant.
Bubino as: pe. pro. Denstruo mulierū sanguine inq; noꝝ. Lutus compositū est imbubino. Lucil. Hęc in/ quit imbubinat: at cōtra te imbubitat. Nam imbub/ itare est pueri stercore s̄dare: Tractum a simo: q̄d βιλπιτοσ greca vocant.
Bucca: est os. i. ipsa concauitas interior: intra malas fa/ ciei a mento ad oculos que spiritū a pulmone reuoca/ to et oppressis labijs retento inflatur non oia labioꝝ Horatius lib. j. Ser. Quid causę merito quin illis Iupiter ambas Iratus buccas inser? Plau. in tru. pro maxillis exterioribus posuit. Que istas buccas tam belle purpurissatas habes: id est vtrumq; latus oris. Et sonus ille qui ex inflatione buccarū erūpitur ficticio nomine scolopus dicitur. Persius. Hęc sco/ pa tumidas intendis rumpere buccas. Hierony. ad Paulinū. Unde accidit vt omisa compositione ver/ borū scribentiū sollicitudine dicit quicquid in buccā venerit. Quandoq; et bucca accipitur pro ipso ore. Unde illud prouerbialiter dicitur. Quicquid in buccā venit. Et bucca tuba dicitur. Iuue. Et phrygia vestitur bucca tiara. Hinc buccina.
Buccina penul. correpta diminut. a bucca pro tuba sive p cornu. Hierony. ad Darda. Bucca vocatur tuba apud hebreos: deinde per diminutionē buccina dicit s̄cōm aliquos pastorales et cornu recuruo efficitur. Col. lib. vij. Ad que sature pabulo libenter recurrit cum pastorali signo quasi receptus canitur. Nam id quoq; semp crepusculo fieri debet ad sonum buccine pecus si quod in siluis subliterit septa repetere con/ suescat. Apud Tarronē videtur esse instrumentum q̄d inflari possit apud q̄d inquit. O: pbea vocari ius/ sit qui cū eo venisset stola et cythara cantare esset ius/ sus buccinā inflauit: vbi tantū circūstiterit moꝝ cer/ noꝝ apozum et ceteraz quadrupedū multitudo: vt non minus formosum mibi sit vltimū spectaculū q̄ in circo maximo gdlum sine apbycanis bestijs cū s̄t venationes. Tuba ex ere vel argento que in bellis et solēnitatibus concrepat. Tarro de subus loquens. Subulcus debet consuefacere: omnia: vt faciant ad buccinam.
Buccino as: buccina cano: vt Buccinate in neomenia tuba. Unde buccinatoꝝ a vocis similitudine: et can/ tus: et pro laudatoꝝ transferri solet. Cicero. Tiron. Quare q̄ polliceris te buccinatoꝝ fore.
Buccinū sonus buccine: quod et hic buccinus dicitur. Plinius lib. ij. Non tñ vsq; pelagi libras quinqua/ genos nūmos excedere et buccini centenos sciāt: qui ista mercantur in solo.
Buccina nomen oppidi in Sicilia: vt meminit Diony/ sius: quo nomine etiam dicta est insula Pōtiani pon/ tificis exilio et morte clara.
Bucca et bucca fit pro ore et significat frustulum alicu/ ius rei elui apte: quantum. i. bucca cōmode capit. Tul/ go bolus dicitur. Au. Cesar ad Tyberiu. Ne tu/ deus quidē mi tyberi tam diligēter sabbatis id ieiu/ niū seruati: q̄ ego hodie seruau: qui in balneo demū post horam primā noctis duas buccas manducaui